

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 654/2023-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4Tos/60/2023 z 24. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a porušenia zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov podľa čl. 49 ods. 3 charty uznesením krajského súdu sp. zn. 4Tos/60/2023 z 24. augusta 2023. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje nahradiť jemu ustanovenému právnenému zástupcovi trovy konania pred ústavným súdom.

2. Z rukou písanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom podaným Okresnému súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) 12. júla 2022 domáhal povolenia obnovy konania skončeného rozsudkom okresného súdu č. k. 2T/49/2021-1932 z 20. januára 2022, ktorým bol právoplatne (5. februára 2022) odsúdený za obzvlášť závažný zločin podvodu. V návrhu namietal nesprávne právne posúdenie a nesprávne použitie hmotnoprávneho § 42 Trestného zákona v označenom konaní, keď zo strany konajúceho všeobecného súdu nebolo rešpektované splnenie podmienok na uloženie súhrnného trestu podľa zásad na uloženie úhrnného trestu.

3. Okresný súd uznesením č. k. 1Nt/19/2022-72 z 3. augusta 2023 návrh sťažovateľa podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku zamietol, pretože nezistil podmienky na povolenie obnovy konania podľa § 394 Trestného poriadku.

4. Sťažnosť sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu krajský súd napadnutým uznesením č. k. 4Tos/60/2023-94 z 24. augusta 2023 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Podľa názoru sťažovateľa tak okresný súd, ako aj krajský súd jeho návrh na povolenie obnovy konania vyhodnotili formalisticky.

6. Poukazujúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a judikatúru ústavného súdu, sťažovateľ zdôraznil, že § 394 Trestného poriadku týkajúci sa povolenia obnovy konania musí by vykladaný ústavne akceptovateľným spôsobom a v duchu čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to tak, aby ponúkal každému reálnu šancu dosiahnuť „úspech, resp. nápravu“.

7. Za efektívny je možné podľa názoru sťažovateľa považovať taký prostriedok nápravy, ktorý je prístupný, je spôsobilý privodiť nápravu a ponúka rozumnú šancu na úspech. Ak Slovenská republika zriadila inštitút obnovy konania, je potom povinná zabezpečiť účastníkovi takéhoto konania základné záruky, aby tento prostriedok nebol len fiktívnym, ale mal v sebe prvky účinnosti.

8. Sťažovateľ tvrdí, že v jeho prípade však takýmto spôsobom vo veci konajúce súdy nepostupovali.

9. Ako dôvod, pre ktorý malo byť jeho návrhu na povolenie obnovy konania vyhovie, sťažovateľ vníma skutočnosť, že v trestnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 2T/49/2021 nebola splnená formálna náležitosť recidívy, pretože nový, resp. ďalší trestný čin, ktorý bol predmetom označeného trestného konania, spáchal ešte pred právoplatným odsúdením za iné trestné činy, ktoré boli predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 1T/169/2010 a konania vedeného Okresným súdom Bratislava V pod sp. zn. 4T/66/2020. Podľa § 42 ods. 1 Trestného zákona ak súd odsudzuje páchatel'a za trestný čin, ktorý spáchal skôr, ako bol súdom prvého stupňa vyhlásený odsudzujúci rozsudok za iný jeho trestný čin, uloží mu súhrnný trest podľa zásad na uloženie úhrnného trestu. Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona spolu s uložením súhrnného trestu súd zruší výrok o treste uloženom páchatel'ovi skorším rozsudkom. V prípade sťažovateľa, ako tvrdí, sa tak nestalo. Okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/49/2021 nesprávne právne posúdil opísanú skutočnosť a nesprávne použil hmotnoprávne ustanovenie § 42 Trestného zákona, ak ustálil, že neboli splnené podmienky na uloženie súhrnného trestu.

10. Uznesenie krajského súdu, ktorým zamietol sťažnosť proti rozhodnutiu o nepovolení obnovy konania, podľa názoru sťažovateľa nezodpovedá ani požiadavke na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, keďže sa vôbec nevysporiadalo s uplatnenou argumentáciou. To má za následok porušenie základného práva sa súdnu ochranu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces podľa čl. 47 charty a porušenie zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov podľa čl. 49 ods. 3 charty uznesením krajského súdu sp. zn. 4Tos/60/2023 z 24. augusta 2023, ktorým bol v konečnom dôsledku zamietnutý návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania.

12. Napriek tomu, že si sťažovateľ napísal ústavnú sťažnosť sám bez právneho zástupcu, ústavný súd v záujme materiálneho prístupu k ochrane práv sťažovateľa a v snahe poskytnúť mu odpoveď na ním prezentované námietky v okolnostiach prejednávanej veci vecne preskúmal aj dôvody, pre ktoré namieta napadnuté uznesenie krajského súdu.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

13. Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou predovšetkým pripomína, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

14. V súvislosti s konaním o návrhu na povolenie obnovy trestného konania sa úloha ústavného súdu obmedzuje len na kontrolu, či všeobecné súdy postupovali ústavne konformným spôsobom, keď rozhodli o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania, resp. keď zamietli sťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí povolenia obnovy konania. Teda, či sa návrhom na povolenie obnovy riadne zaoberali, či prijaté rozhodnutie adekvátne odôvodnili a či ich právne závery nie sú excesom alebo svojvoľné, pričom pri zamietnutí návrhu je rozhodujúce, či dostatočne odôvodnili, prečo predstreté skutočnosti nepovažovali za také, ktoré by opodstatňovali povolenie obnovy konania (m. m. III. ÚS 53/2021). V rámci ústavného súdu zverených právomocí teda nie je jeho úlohou odpovedať na otázku, či obnova konania vo veci sťažovateľa mala alebo nemala byť povolená; jeho úloha spočívala v posúdení skutočnosti, či sa záver konajúcich súdov o zamietnutí návrhu

sťažovateľa na povolenie obnovy konania opieral o náležite prezentované dôvody ideovo zodpovedajúce zmyslu a podstate použitej právnej úpravy (m. m. I. ÚS 302/2019).

15. Vo všeobecnom ponímaní inštitút obnovy konania predstavuje zásah do právnej istoty nastolenej právoplatným rozhodnutím vo veci, keďže umožňuje príslušnému orgánu verejnej moci znovu konať a rozhodovať vo veciach, ktoré už boli právoplatne rozsúdené. Obnova konania slúži predovšetkým na nápravu nesprávnych skutkových zistení na základe nových skutočností, rozhodnutí alebo dôkazov, ktoré nebolo možné v pôvodnom konaní použiť (II. ÚS 161/2012, IV. ÚS 578/2020).

16. Obnova konania ako mimoriadny opravný prostriedok v rámci súdneho procesu dovoľuje zasiahnuť do už právoplatne skončených vecí, prelamuje princíp právnej istoty na účely učiniť zadosť dobrému a spravodlivému (*boni et aequi*) rozhodnutiu, teda učiniť zadosť všeobecnému záujmu na zákonnosti a ústavnosti rozhodnutí všeobecných súdov a predovšetkým (v užšom a primárnom zmysle) záujmu účastníkov konania na tom, aby ich vec (ich práva a povinnosti) bola spravodlivo posúdená a rozhodnutá nezávislým a nestranným súdom (všeobecne k vzťahu právnej istoty založenej právoplatným rozhodnutím a princípu spravodlivého rozhodovania, pozri sp. zn. II. ÚS 73/2015, body 42 až 45).

17. V konaní o povolenie obnovy konania (*iudicium rescindens*) podľa Trestného poriadku príslušný všeobecný súd nepreskúmava zákonnosť a odôvodnenosť pôvodného rozhodnutia, ale posudzuje otázku, či nové skutočnosti alebo dôkazy skôr neznáme v spojení s dôkazmi už vykonanými môžu odôvodniť iné rozhodnutie vo veci, než ktoré bolo skôr vydané. Rovnako tak nie je účelom konania o povolenie obnovy konania posudzovať vinu odsúdeného (III. ÚS 406/2014, II. ÚS 111/2015, rovnako tak napr. aj nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2517/2008 z 24. februára 2009, bod 41).

18. Konanie o povolenie obnovy konania pozostáva zo skúmania prípustnosti návrhu a skúmania odôvodnenosti návrhu. Súd tak najskôr skúma formálne náležitosti návrhu na povolenie obnovy konania (§ 399 ods. 1 Trestného poriadku), ďalej sa musí zaoberať tým, či navrhovateľ vo svojom návrhu tvrdí Trestným poriadkom predpokladané/predvídané dôvody na povolenie obnovy konania, a konečne skúma odôvodnenosť návrhu, t. j. či sú uvádzané skutočnosti a dôkazy spôsobilé na to, aby bolo v obnovenom konaní možné dosiahnuť iné rozhodnutie vo veci (§ 394 Trestného poriadku, II. ÚS 111/2015).

19. Z uvedených hľadísk ústavný súd pristúpil k preskúmaniu napadnutého uznesenia v snahe zistiť, či krajský súd učinil základným právam sťažovateľa zadosť.

20. V napadnutom rozhodnutí sa krajský súd nestotožnil so sťažnostnými námietkami sťažovateľa, ktoré boli zhodné so skutočnosťami uvádzanými v návrhu na obnovu konania. Tvrdenie o nutnosti uloženia súhrnného trestu aj vo vzťahu k odsúdeniu sťažovateľa okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/169/2010 nebolo podľa názoru nadriadeného súdu možné považovať za novú, súdu skôr neznámu skutočnosť. To, že súd prvého stupňa mal už v pôvodnom konaní vedenom pod sp. zn. 2T/49/2021 vedomosť o už uvedenom odsúdení, vyplývalo zo spisu, ku ktorému bol spis sp. zn. 1T/169/2010 pripojený a na hlavnom pojednávaní bol z neho oboznámený trestný rozkaz. Rovnako bolo zistené, že uvedená skutočnosť nebola predmetom odvolacieho konania. Napriek tomu, že rozsudok okresného súdu z 20. januára 2022 bol vyhlásený

za prítomnosti sťažovateľa, jeho obhajcu a príslušného prokurátora, všetkým márne uplynula zákonná lehota na podanie riadneho opravného prostriedku, preto rozsudok nadobudol právoplatnosť. O následne podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 2To/33/2022 z 3. mája 2022, tak, že po nepovolení navrátenia lehoty na jeho podanie odvolanie zamietol ako oneskorene podané.

21. Krajský súd súčasne pripomenul, že sťažovateľ sa z toho istého dôvodu, pre ktorý podal návrh na povolenie obnovy konania, obrátil mimoriadnym opravným prostriedkom aj na Najvyšší súd Slovenskej republiky, avšak jeho dovolanie (proti rozsudku súdu prvého stupňa) bolo v konaní vedenom sp. zn. 3Tdo/58/2022 odmietnuté.

22. S poukazom na všetky uvedené okolnosti krajský súd uzavrel, že žiadne nové dôkazy, ktoré neboli súdu známe v pôvodnom konaní, sťažovateľ neuviedol a súčasne nebola zistená existencia takých nových skutočností alebo dôkazov súdu skôr neznámych, ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine sťažovateľa alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest odsúdeného bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom sťažovateľa alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu.

23. Zároveň súd druhého stupňa zdôraznil, že obnova konania smeruje k náprave skutkových pochybení, a nie k náprave zákonných pochybení.

24. Sumarizujúc uvedené skutočnosti, ústavný súd dospel k názoru, že krajský súd dostačujúcim a presvedčivým spôsobom odôvodnil nesplnenie podmienok na povolenie obnovy pôvodného konania v trestnej veci sťažovateľa. V napadnutom uznesení nechýba odpoveď na podstatné otázky vo vzťahu k relevantným okolnostiam splnenia podmienok prípustnosti obnovy konania. Krajský súd jednoznačne uviedol, že zo strany sťažovateľa neboli vo veci poskytnuté také skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli viesť k inému rozhodnutiu o vine alebo treste v pôvodnom konaní.

25. Ústavný súd opäť zdôrazňuje, že pri posúdení v ústavnej sťažnosti namietaného rozhodnutia krajského súdu nebolo jeho úlohou preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré konajúci súd oprel svoje rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa krajský súd s argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či výklad aplikovaných právnych noriem neodporuje ich podstate a zmyslu, teda či je označené uznesenie krajského súdu ústavnoprávne akceptovateľné (m. m. III. ÚS 53/2021). Účelom konania pred ústavným súdom je ochrana ústavnosti, a nie poskytnutie ďalšieho opravného prostriedku umožňujúceho prehodnocovať správnosť záverov všeobecných súdov.

26. Právny záver krajského súdu o potrebe zamietnutia návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania bol založený na racionálnej analýze skutkového stavu a ústavne akceptovateľnom výklade relevantnej právnej úpravy. Jeho odôvodnenie je zrozumiteľné, logické, bez akýchkoľvek vnútorných rozporov. Argumentácia krajského súdu konajúceho v medziach svojej právomoci sa javí v danej veci ako dostatočná a presvedčivá. Nenesie známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti. Sťažovateľ pritom v podanej ústavnej sťažnosti nedokázal ústavne relevantným spôsobom spochybníť závery, na ktorých krajský súd založil napadnuté uznesenie.

27. Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, ako prijal v tejto veci krajský súd, nemôže viesť k záveru o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom (v preskúmvanej veci krajským súdom) by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, IV. ÚS 226/2012). Podľa ústavného súdu však posúdenie dôvodnosti návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy pôvodného konania v jeho trestnej veci krajským súdom, ktorý svojím uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy, osobitne jeho závery, takéto nedostatky nevykazujú.

28. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

29. Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu č. k. 4Tos/60/2023-94 z 24. augusta 2023 a základným právom na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 47 charty a zásady podľa čl. 49 ods. 3 charty

30. K záveru o zjavnej neopodstatnenosti podanej ústavnej sťažnosti dospel ústavný súd aj pri posúdení sťažovateľom označeného základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy. Toto ustanovenie nemá žiadnu bezprostrednú príčinnú súvislosť s posúdením splnenia podmienok obnovy konania, navyše, vzhľadom na negatívne posúdenie ústavnej sťažnosti v jej skôr prezentovaných častiach je v relevantnej vecnej konzekvencii aj záver o naostatok nastolenej otázke nevyhnutne negatívny.

31. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v časti namietaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd už nepovažoval za potrebné osobitne skúmať otázku aplikovateľnosti charty v prerokúvanom prípade.

32. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

33. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

34. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd tak žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

35. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, o ktorých rozhodovanie je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 29. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu